

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ГІРНИЧОДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ В ЕКСПЛУАТАЦІЮ ЗАБАЛАНСОВИХ ЗАПАСІВ ЗАЛІЗОРУДНИХ РОДОВИЩ

д.т.н., проф. **Попов С.О., Максимова І.І.**
Криворізький національний університет

Досягнення високої стійкості розвитку економіки потребує надійного ресурсного забезпечення підприємств різних галузей промисловості. Для гірничодобувного підприємства забезпечення такої надійності може бути здійснене шляхом залучення в експлуатацію додаткових обсягів запасів корисних копалин у вигляді забалансових руд.

Стійкий економічний розвиток підприємств гірничодобувної галузі є актуальним стратегічним завданням, ефективне вирішення якого дозволяє підтримувати стабільні економічні зв'язки, а також сприяє зміцненню зовнішньоекономічних позицій держави на світовому ринку. Забезпечення потреб підприємств різних галузей економіки в гірничо-металургійній продукції потребує розширення видобувних потужностей та більш раціонального і комплексного використання надр. Основною державною стратегією розвитку гірничо-металургійного комплексу є підтримання високого ресурсного потенціалу галузі за рахунок запровадження програм з комплексного, всебічного та найбільш повного використання ресурсів надр [1, 2].

Економічно-ефективна діяльність сучасного гірничодобувного підприємства, як складової ланки гірничо-металургійного комплексу, цілком залежить від наявності відповідної сировинної бази, яка визначається наявністю достатніх обсягів розвіданих та доступних для відпрацювання запасів корисних копалин, гірничо-геологічними умовами їх залягання, рівнем прогресивності технології видобутку та загальною організацією виробництва. У підсумку ці фактори обумовлюють вартість видобутку залізних руд та ціну гірничо-металургійної продукції, що безпосередньо впливає не тільки на показники діяльності гірничодобувного підприємства, але і на стан всього гірничо-металургійного комплексу та галузей-споживачів залізородної продукції.

У цілому гірничо-металургійне виробництво України з підземним способом видобутку характеризується значним сировинним потенціалом. Державний баланс корисних копалин України характеризується загальними запасами залізних руд у розмірі 28,45 млрд.т, що зосереджені в 52 родовищах, 22 з яких розробляються на наш час [2]. Обсяг запасів, які відносять до забалансових, становить близько 11 млрд т.

Одним з джерел підтримання та розширення сировинної бази гірничодобувного підприємства є залучення в експлуатацію запасів залізних руд, які відповідно до попередніх оцінок за своїми гірничо-геологічними характеристиками були віднесені до забалансових. На сьогоднішній день, у зв'язку зі зміною ринкових умов, технологічним прогресом та економічними можливостями підприємства, результати такої оцінки втрачають свою актуальність. На багатьох рудниках забалансові руди є доступними для видобутку за своїми гірничотехнічними параметрами та умовами залягання, що обумовлює необхідність обґрунтування доцільності їх відпрацювання з позицій економічної ефективності.

У більшості випадків частина забалансових запасів може розкриватися попутно при проведенні виробок, які призначені для відпрацювання балансових запасів руд. Таке залучення у видобуток потребуватиме порівняно незначних додаткових витрат, а отже може виявитися економічно доцільним. Загальне збільшення обсягів видобутку запасів за рахунок залучення забалансових руд обумовлює загальне зниження питомих витрат, що забезпечує рентабельність виробництва. Попутне відпрацювання забалансових запасів має велике значення для вирішення екологічних та природоохоронних завдань, що є особливо актуальним у розвитку гірничодобувної промисловості.

Слід зауважити, що в наукових дослідженнях практично не вирішується актуальне питання економічного обґрунтування видобутку забалансових руд, що набуває все більшого зацікавлення з боку сучасних гірничодобувних підприємств.

Для визначення ефективності залучення в експлуатацію забалансових запасів авторами розроблена модель відповідного економічного механізму, побудованого на основі виконання детальних техніко-економічних розрахунків для здійснення комплексної оцінки та визначення економічної ефективності видобутку забалансових запасів залізних руд з урахуванням специфічних особливостей гірничо-геологічних, гірничотехнічних та технологічних умов їх відпрацювання. Вирішення цієї задачі виконується з використанням інструментарію економіко-математичного та організаційно-економічного моделювання.

1. Кодекс України про надра: Постанова Верховної Ради України від 27 липня 1994 року N 133/94-ВР (редакція від 17.11.2011)
2. Про затвердження Загальнодержавної програми розвитку мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року: закон України від 21 квітня 2011 року N 3268-VI